

Till:
Riksdagens konstitutionsutskott

Begäran om granskning av utrikesminister Margot Wallströms relation till Kommunal

Utrikesminister Margot Wallström (S) har fått möjlighet att hyra en lägenhet i Stockholms innerstad av fackförbundet Kommunal. Detta är anmärkningsvärt till följd av några omständigheter:

1. Det är svårt att få tag på en centralt belägen hyreslägenhet i Stockholm. Det måste alltså ses som en stor förmån att få chans att hyra en sådan lägenhet.
2. Margot Wallström fick inte erbjudandet att hyra lägenheten efter att ha stått i någon bostadskö. Hon fick i stället, enligt vad hon själv uppgivit, erbjudandet direkt från Kommunals förbundsordförande Annelie Nordström efter ett slumpartat sammanträffande. Beskrivet på ett annat sätt: Hon fick inte lägenheten efter en prövning byggd på objektiva kriterier, till exempel kötid, utan efter en subjektiv prövning av Kommunals förbundsordförande som av ett eller annat skäl spontant bestämde sig för att erbjuda utrikesministern att hyra en lägenhet i ett av de hyreshus som förbundets fastighetsbolag förfogar över. Det framgår också, enligt medieuppgifter, av hyresavtalet att Kommunal har rätt att säga upp avtalet om Margot Wallström lämnar sitt uppdrag som utrikesminister.
3. Kommunal är en intresseorganisation med en tydlig politisk agenda, uppenbarligen när det gäller arbetsmarknadsfrågor men även på en rad andra områden. Kommunal har alltså ambitionen att påverka vilka politiska ställningstaganden som regeringen ska göra och vilka åtgärder regeringen ska vidta.

Enligt regeringsformen 6 kap. 2 § får ett statsråd *"inte inneha någon anställning. Han eller hon får inte heller inneha något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för honom eller henne"*. Syftet är förstås att ett statsråd ska utöva sitt uppdrag utan att vara ekonomiskt beroende av någon annan eller ha någon lojalitet som kan komma i konflikt med statsrådsuppdraget.

Regeringsformen talar om anställning, uppdrag och verksamhet. Det hindrar inte att det finns skäl att överväga om det finns andra situationer som ett statsråd kan försätta sig i och som på motsvarande sätt kan rubba förtroendet för honom eller henne. Enligt min uppfattning kan man med fog hävda att om ett statsråd tar emot en stor förmån från ett fackförbund, efter en subjektiv prövning direkt av förbundets ordförande, så kan det rubba förtroendet för statsrådet. Kan man vara helt säker på att statsrådet inte i något skede kan komma att låta sitt agerande påverkas av att statsrådet har fått en stor förmån av detta fackförbund?

Arbetsmarknadsfrågor handläggs vanligen inte av Utrikesdepartementet, men regeringen fattar sina beslut som ett kollektiv, vilket innebär att varje statsråd har samma ansvar för alla regeringens beslut. Utrikesministern deltar alltså i regeringens beslutsfattande om till exempel arbetsmarknadslagstiftningen. Till detta kommer att även Utrikesdepartementet kan komma att hantera frågor som är av intresse för ett fackförbund, till exempel Kommunal. Juristprofessorn Mårten Schultz skrev så här i Svenska Dagbladet:

"Det är knappast en slump att fackförbundet valde att hyra ut till just utrikesministern istället för någon annan. Förbundet har valt makthavare som hyresgäster av en anledning. Hur ska vi se på det? /.../

Den viktigaste frågan finns i ett framtidsscenario. Tänk om Kommunal i framtiden hamnar i en konflikt med internationella förgreningar, liknande till exempel den som inträffade i det så kallade Laval-målet (där ett lettiskt företag verksamt i Sverige reste frågor om kollektivavtal). Konflikten fordrar att utrikesministern agerar på något sätt, i första hand genom att svara på frågor från

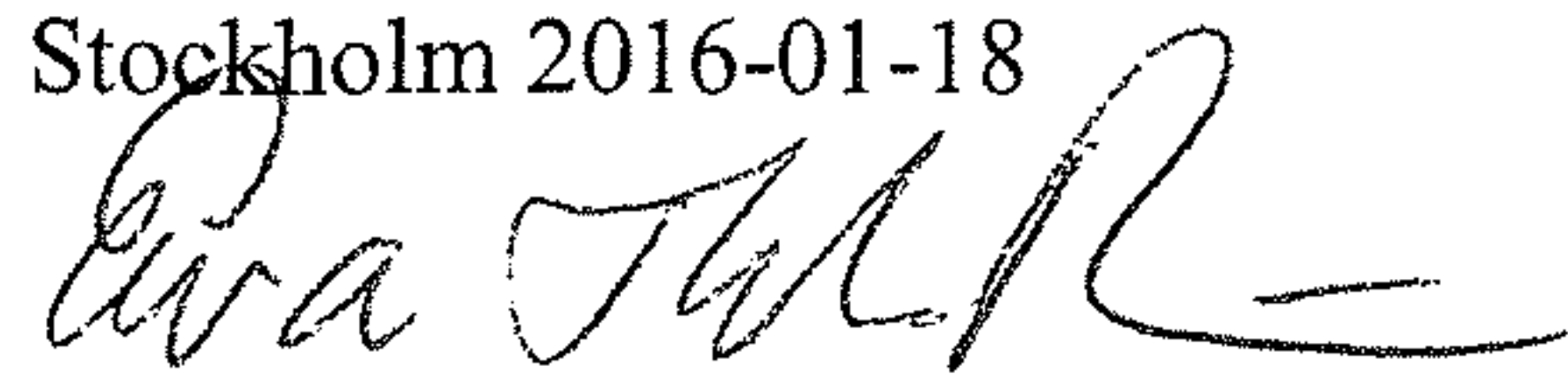

journalister. Är vi helt säkra på att utrikesministern i ett sådant läge inte har med sig, någonstans i bakhuvudet, att hon bor i en lägenhet som ägs av Kommunal?

Om frågan leder till osäkerhet har vi ett problem. Problemet uppkommer inte bara om det är så illa som att ministern faktiskt påverkas av att en av aktörerna i ett sådant scenario är hennes hyresvärd på nåder. Redan intrycket av att det kan påverka är illa nog.”

Mot bakgrund av detta menar jag att konstitutionsutskottet bör granska hur det faktum att utrikesministern gick med på att hyra en lägenhet av Kommunal, under de omständigheter som beskrivs ovan, förhåller sig till regeringsformens krav på statsråds oberoende och de allmänna krav som kan ställas på att statsråd inte ska agera på ett sådant sätt att förtroendet för dem riskerar att rubbas.

Stockholm 2016-01-18

Ewa Thalén Finné

Riksdagsledamot (M)